

tate læduntur. Hæc me gravitatem et religionem tuam, sive mutua sive prævia charitate monuisse vel commouisse minime pœnitebit, Domino miserante, quomodolibet accipias, quod tibi prærogandum putavi. Agam vero ei uberes gratias, de cujus misericordia saluberrimum est fidere, si ab his pravitatibus et erroribus, quos ex libris hujus hominis ostendere his litteris potui, alienam atque integram fidem tuam, vel invenerit epistola ista, vel fecerit.

DE ANIMA ET EJUS ORIGINE

LIBER III.

AD VINCENTIUM VICTOREM.

Vincentio Victori monstrat, quæ necesse est in suis de origine animæ libris emendet, si vult esse catholicus: eaque superioribus libris ad Renatum et ad Petrum jam refutata, hoc tertio ad Victorem ipsum scripto perstringit breviter Augustinus, et ad undecim errorum capita revocat.

I. Quod mihi ad te scribendum putavi, hoc prius cogites, fili dilectissime Victor, volo, si te contemnerem, nequaquam id me fuisse facturum. Nec ideo tamen humilitate nostra sic abutaris, ut propterea te existimes approbatum, quia cernis non fuisse contemptum. Non enim sequendum, sed corrigendum te diligo: et quoniam nec corrigi posse despero, nolo mireris me contemnere non posse quem diligo. Si enim te antequam nobis communicares, diligere debui, ut esses catholicus: quanto magis te jam communicantem diligere debeo, ne sis novus

hæreticus, et ut sis talis catholicus, cui resistere nullus possit hæreticus. Quantum enim apparet ex donis ingenii, quæ jam tibi largitus est Deus, profecto sapiens eris, si te non esse credideris; atque ut sis, ab illo qui facit sapientes, pie, suppliciter, instanterque poposceris; et malueris errore non decipi, quam errantium laudibus honorari.

II. Prius me in libris tuis titulus tui nominis pro te sollicitum reddidit. Cum enim quis esset Vincentius Victor, ab eis qui te noverant, et forte aderant, requisissem; audiui te fuisse Donatistam, vel potius Rogatistam, nuper autem communicasse catholicæ. Et cum gauderem tantum, quantum de his solemus, quos ab illo errore liberatos esse cognoscimus; imo vero etiam multo amplius, quod ingenium tuum, quo delectabar in litteris tuis, videbam non remansisse apud adversarios veritatis: additum est a referentibus, quod me inter illa gaudia contristaret, ideo te cognominari voluisse Vincentium, quod Rogati successorem, qui hoc nomine appellatus est, adhuc tanquam magnum et sanctum virum animo teneas; et ob hoc illius nomen, tuum volueris esse cognomen. Nec defuerunt qui dicerent, etiam hoc a te fuisse jactatum, quod ipse tibi nescio qua visione apparuerit, atque ad hos conficiendos libros, de quibus tecum agere isto nostro opusculo institui, sic adjuverit, ut ea tibi scribenda, quantum ad res ipsas rationesque attinet, ipse dictaret. Quod si verum est, jam te illa dicere potuisse non miror, quæ, si patienter auscultes admonitioni meæ, et eos libros catholica mente consideres atque pertractes, te dixisse procul dubio pœnitebit. Ille quippe qui se, sicut eum prodit Apostolus, transfiguravit in angelum lucis¹, in eum tibi est transfiguratus, quem tu fuisse vel esse tanquam lucis angelum credis. Et eo qui-

¹ 2 Cor. xi, 14.

dem modo minus ad decipiendos catholicos valet, quando se non in lucis angelos, sed in hæreticos transfigurat: sed te ab eo falli jam catholicum nollem. Crucietur ergo te didicisse quæ vera sunt, quanto magis lætatus fuerat se tibi persuasisse quæ falsa sunt. Ut autem non diligas hominem mortuum, cujus dilectio tibi obesse potest, prodesse illi non potest; hoc breviter intuearis admoneo; quod utique ille non est sanctus et justus, si tu hæreticorum Donatistarum vel Rogatistarum laqueos evasisti: si autem illum sanctum et justum arbitraris, tu communicando catholicis interisti. Profecto enim te catholicum fingis, si animo illud es, quod erat ille quem diligis. Et nosti quam terribiliter scriptum sit, quod Spiritus sanctus disciplinæ fugiet fictum¹. Si autem veraciter communicans, non te catholicum fingis: quid adhuc hæreticum mortuum sic diligis, ut ejus velis te jactare adhuc nomine, cujus jam non teneris errore? Nolumus te habere tale cognomentum, tanquam sis hæretici mortui monumentum. Nolumus talem titulum habere librum tuum, qualem falsum esse diceremus, si in ejus sepulcro legeremus. Non enim Vincentium Victorem scimus esse, sed victum: et utinam fructuose, sicut te vinci volumus veritate. Astute autem putaris et callide, cum libros tuos, quos credi cupis illo tibi revelante dictatos, appellas Vincentii Victoris, non tam Vincentium te quam illum vocari voluisse Victorem, velut tibi revelando quæ scriberes, vicisset errorem. Ut quid tibi ista, fili? Esto potius verus, non fictus catholicus, ne te fugiat Spiritus sanctus, et nihil tibi possit prodesse Vincentius, in quem se ad te fallendum transfiguravit malignissimus spiritus: ejus quippe sunt illa, qualibet tibi fraude persuasa. Quæ si admonitus pia humilitate et catholica pace correxeris,

¹ Sap. 1, 5.

errores fuisse judicabuntur studiosissimi juvenis, emendari potius quam in eis remanere cupientis. Si autem pro eis tibi etiam contentionem, quod absit, persuaserit pervicacem; jam tanquam hæretica dogmata cum suo necesse erit auctore damnari, cura scilicet pastorali et medicinali, prius quam per incautum vulgus serpent dira contagia, cum dilectionis non veritate, sed nomine, salubris negligitur disciplina.

III. Si quæris quænam illa sint, poteris quidem legere mea scripta ad fratres nostros, Renatum Dei servum, et presbyterum Petrum, ad quem tu eadem ipsa, de quibus nunc agimus, scribenda existimasti, « ejus, ut asseris, voluntati petentis obtemperans. » Dabunt enim tibi ut legas procul dubio, si volueris, et ingerent etiam non petenti. Verumtamen etiam hic, quæ maxime in eisdem libris tuis, et in fide tua emendari cupiam, non tacebo. Primum est, quod « animam non ita visa Deo esse factam, ut eam ex nihilo fecerit, sed ex semetipso. » Ubi non putas esse consequens, ut naturæ sit Dei: quia profecto quam sit impium, et ipse cognoscis. Qua impietate ut careas, ita oportet ut dicas animæ auctorem Deum, ut ab illo facta sit, non de illo. Quod enim de illo est, sicut unigenitus Filius, ejusdem naturæ cujus et ille est. Ut autem anima ejusdem naturæ non sit cujus est ille, facta est quidem ab illo, sed non de illo. Aut ergo dic unde, aut fatere de nihilo. Quid est quod dicis, « eam particulam esse quamdam halitus naturæ Dei? » Numquidnam ipsum halitum naturæ Dei, cujus halitus est ista particula, negas ejusdem cujus Deus est esse naturæ? Si negas, ergo de nihilo et istum halitum fecit Deus, cujus halitus animam vis esse particulam. Aut si non de nihilo, dic unde illum fecerit Deus? Si de se ipso, ergo ipse est, quod absit, materies operis sui. Sed dicis, « Cum de se

ipso halitum vel flatum facit, ipse integer manet: » quasi non et ignis lucernæ integer maneat, cum de illo altera accenditur, et tamen ejusdem, non alterius sit naturæ.

IV. Sed, inquis, « cum a nobis uter inflatur, non aliqua portio nostræ naturæ, vel qualitatis infunditur; cum hic ipse spiritus, quo hausto uter impletus extenditur, sine aliqua nostri diminutione egeratur. » His verbis tuis adhuc addis et immoraris, et inculcas similitudinem quasi necessariam, qua intelligamus quomodo Deus sine suæ naturæ aliquo detrimento, et de se ipso animam faciat, et facta de ipso, non sit quod ipse. Dicis enim: « Numquid animæ nostræ est portio utris inflatio, aut homines fingimus cum utres inflammas, aut detrimentum nostri in aliquo patimur, cum flatus nostros in diversa partimur? Sed nullum patimur detrimentum, cum ex nobis ad aliquid transmittimus flatum, et manente in nobis plena flatus proprii qualitate et integra quantitate, nullum nos meminimus damnum ex utris inflatione sentire. Ista similitudine, quæ satis elegans et congruens tibi videtur, quantum fallaris attende. Deum quippe dicis incorporeum, non de nihilo a se factam, sed de se ipso animam sufflare corpoream: cum flatum nos, licet corporeum, subtiliorem tamen emittamus, quam nostra sunt corpora; nec eum de anima nostra, sed de hoc aëre per viscera corporis exhaemus. Pulmones quippe anima, cujus nutu moventur etiam cætera corporis membra, ad hunc aërium spiritum ducendum atque reddendum, sicut folles movet. Præter enim alimenta solida et fluxa, unde est cibus et potus, hoc tertium nobis Deus alimentum circumfudit aurarum, quas ita carpimus, ut sine cibo et potu diu esse possimus, sine hoc autem alimento tertio, quod aura nobis, quæ undique circumsisit, spirantibus et respirantibus exhibet, nec exiguo temporis spatio possimus vi-

vere¹. Sicut autem cibus et potus non solum ingerendi, verum etiam per meatus ad hoc institutos egerendi sunt, ne utroque lædant, vel non intrando, vel non exeundo: ita hoc tertium flabile alimentum, quia in nobis manere non sinitur, nec immorando corrumpitur, sed egeritur mox ut ingeritur; non alios, sed eosdem meatus, id est, os, aut nares, aut utrumque, et qua intraret, et qua exiret accepit.

V. In te ipso tibi proba ipse quod dico: emitte spiritum flando, et vide utrum dures, si non receperis: recipe respirando, et vide quas patiaris angustias, si non rursus emiseric. Hoc igitur facimus, quando utrem, sicut dicis, inflammas, quod facimus ut vivamus: nisi quod tunc paulo plus ducimus, ut paulo plus emittamus, ut spiritum flabilem, id est, ventum in utrem implendum et extendendum non quiete spirandi et respirandi, sed anhelandi impetu coarctemus. Quomodo ergo dicis, « Nullum patimur detrimentum, cum ex nobis ad aliquid transmittimus flatum, et manente in nobis plena flatus proprii qualitate et integra quantitate, nullum nos meminimus damnum ex utris inflatione sentire? » Apparet te, fili, si aliquando utrem inflasti, non advertisse quid egeris. Quod enim inflando amittis, statim recipiendo non sentis. Sed potes hoc facillime discere, si hoc potius velis, quam tua dicta, quia jam dicta sunt, non inflans utrem, sed inflatus ipse defendere, et auditores tuos, quos veris rebus ædificare debes, inani strepitu ventosi sermonis inflare. In hac causa non te ad magistrum mitto, nisi ad te ipsum. Emitte flatum in utrem, et os claude continuo, naresque detine, et sic saltem senti verum esse quod dico. Cum enim cœperis angustias intolerabiles perpeti, quid cupies ore aperto naribusque recipere, si quando sufflasti, nihil

¹ Virgil. *Aeneid.* lib. 1 et III.

te existimas amisisse? Vide in quo malo sis, nisi hauriendo resumas quod effundendo reddideras. Vide, illa insufflatio qualia damna et detrimenta fecisset, nisi ea respiratio reparasset. Nisi enim quod impenderis ad utrem implendum, ad te itidem alendum aditu patefacto redierit, quid tibi, non solum unde illum inflare, sed unde tu possis vivere, remanebit?

VI. Hæc debuisti considerare, cum scriberes; et non ista similitudine utrium iuflatorum vel inflandorum introducere nobis Deum, aut ex alia natura quæ jam erat, sicut nos ex isto circumfuso aëre flatum facimus, animas flare; aut certe, quod et abhorret ab ista similitudine, et abundat impietate, Deum sine ullo quidem sui detrimento, sed tamen de sua natura mutabile aliquid vel proferre, vel quod est pejus, tanquam sui operis materies ipse sit, facere. Ut ergo aliquam de nostro flatu ad hanc rem adhibeamus similitudinem, id potius est credendum: quod sicut nos non de natura nostra, sed quia omnipotentes non sumus, de isto aëre circumfuso quem trahimus et reddimus, cum spiramus et respiramus, flatum facimus quando sufflamus, nec viventem nec sentientem, quamvis nos vivamus atque sentiamus; ita Deum non de sua natura, sed quia sic omnipotens est, ut possit creare quod vult, etiam ex eo quod omnino non est, id est, de nihilo flatum facere posse viventem atque sentientem; sed plane cum sit immutabilis ipse mutabilem.

VII. Quid autem sibi vult, quod huic similitudini attendendum putasti ad exemplum de beato Elisæo, quia flando in ejus faciem mortuum suscitaverit¹? Itane tu flatum Elisæi factum fuisse putas animam pueri? Non usque adeo te a vero exorbitare crediderim. Si ergo anima illa quæ viventi ablata fuerat ut moreretur, eadem ipsa illi

¹ 4 Reg. IV, 34.

ut revivisceret reddita est, quid ad rem pertinet quod dixisti, « nihil Elisæo fuisse diminutum, » quasi ab illo aliquid transisse, unde viveret, credatur in puerum? Quod si propterea dictum est, quia flavit et integer mansit; quid opus erat ut hoc de Elisæo mortuum resuscitante diceres, quod de quovis flante et neminem suscitante dicere nihilominus posses? Incaute sane locutus es, (cum absit ut credas flatum Elisæi factum fuisse reviviscantis animam pueri;) quod primum Dei factum, ab istius Prophetæ facto hoc distare voluisti, quod ille semel, iste ter flaverit. Dixisti quippe « Elisæum in faciem defuncti filii illius Sunamitis, ad instar primævæ originis insufflasse. Et cum emortua membra, inquis, in vigorem pristinum redanimata, per habitum Prophetæ divina virtus accenderet, nihil Elisæo fuerit imminutum, per cuius flatum corpus emortuum redivivam animam recepit et spiritum: nisi quod semel Dominus in faciem hominis insufflavit et vixit, tertio Elisæus in faciem mortui spiravit et revixit. » Sic sonant tua verba ista, quasi flandi tantum numerus interfuerit, ut non quod fecit Deus, etiam Prophetæ fecisse credatur. Et hoc ergo emendandum est. Tam multum quippe interfuit inter illud opus Dei, et hoc Elisæi, ut ille flaverit flatum vitæ, quo fieret homo in animam viventem; iste autem flaverit flatum, neque sentientem neque viventem, sed aliquid significandi gratia figurantem. Denique ut puer iste revivisceret non eum animando Prophetæ fecit, sed eum amando ut hoc Deus faceret impetravit. Quod autem illum ter sufflasse dicis, aut memoria, sicut fieri solet, aut mendositas codicis te fefellit. Quid plura? Non sunt tibi ad hoc astruendum aliqua exempla et argumenta quærenda, sed potius emendanda et mutanda sententia. Noli ergo credere, noli ergo dicere, noli docere, « quod non de ni-

hilo, sed de sua natura fecerit animam Deus, » si vis esse catholicus.

VIII. Noli credere, nec dicere, nec docere, « Per infinitum tempus, atque ita semper Deum animas dare, sicut semper est ipse qui dat, » si vis esse catholicus. Erit enim tempus quando non dabit animas Deus, cum tamen esse ipse non desinat. Poterat quidem sic accipi, quod aisti, « semper dat, » ut intelligeretur sine cessatione dare, quando homines generant et generantur, sicut dictum est de quibusdam: « Semper discentes, et ad veritatis scientiam nunquam pervenientes¹: » non enim sic accipitur quod hic positum est, semper, velut nunquam desinant discere; cum procul dubio non discant, quando in hoc corpore destiterint vivere, vel cum cœperint supplicio gehennalis ignis ardere: sed tu non permisisti sic accipi Verbum tuum, cum dixisti, « semper dat; » quandoquidem id ad infinitum tempus revocandum putasti. Et parum hoc fuit: sed tanquam quæreretur abs te, ut apertius explicares quomodo dixeris, « semper dat; » addidisti atque dixisti, « sicut semper est ipse qui dat, » Hoc sana et catholica fides omnino condemnat. Absit enim ut credamus, quod animas Deus semper dat, sicut semper est ipse qui dat. Sic enim semper est ipse, ut nunquam esse desistat: animas autem non semper dabit, sed eas finito generationis sæculo, non jam nascentibus quibus dandæ sint, procul dubio dare cessabit.

IX. Noli credere, nec dicere, nec docere, « Animam meritum aliquod perdidisse per carnem, tanquam boni meriti fuerit ante carnem, » si vis esse catholicus. Nondum enim natos Apostolus nihil egisse dicit boni vel mali². Unde ergo anima potuit ante carnem habere meritum bonum, ubi nihil egerat boni? An forte audebis eam

¹ 2 Tim. iii, 7. — ² Rom. xi, ii.

dicere ante carnem bene vixisse, quam non potes ostendere vel fuisse? Quomodo ergo dicis: « Non vis animam ex carne peccati contrahere valetudinem; ad quam vicissim sanctificationem videas transire per carnem, ut per ipsam repararet statum, per quam perdiderat meritum? » Hæc dogmata, quibus putatur anima ante carnem habuisse aliquem statum bonum et meritum bonum, si forte nescis exceptis antiquis hæreticis, etiam recentius in Priscillianistis jam catholica damnavit Ecclesia.

X. Noli credere, nec dicere, nec docere, « Animam per carnem reparare habitudinem priscam et per illam renasci, per quam meruerat inquinari, » si vis esse catholicus. Ut enim omittam in eo quod dixisti: « Merito ergo per carnem, priscam reparat habitudinem, quam visa fuerat paulisper amisisse per carnem, ut per eam incipiat renasci, per quam meruerat inquinari, » tam in proximo te ipsum tibi ipsi extitisse contrarium; ut homo qui paulo ante dixeras, animam per carnem reparare statum per quam perdiderat meritum, ubi nullo modo potest nisi bonum meritum intelligi, quod vis utique per carnem in baptisate reparari, rursus eam diceres inquinari meruisse per carnem, ubi jam non potest bonum sed malum meritum intelligi: ut ergo id omittam; prorsus vel bonum, vel malum meritum credere habuisse animam ante carnem, catholicum non est.

XI. Noli credere, nec dicere, nec docere, « quod anima meruerit esse peccatrix ante omne peccatum, » si vis esse catholicus. Valde enim malum meritum est, meruisse fieri peccatricem. Et utique tam malum meritum nullo modo habere potuit ante omne peccatum, præsertim priusquam veniret in carnem, quando meritum nec malum potuit habere, nec bonum. Quomodo igitur dicis: « Anima itaque si peccatrix esse meruit, quæ peccatrix esse non potuit,

tamen neque in peccato remansit, quia in Christo præfigurata in peccato esse non debuit, sicut esse non potuit. » Attende quid dicas, et desiste jam dicere. Quomodo enim meruit, et quomodo non potuit esse peccatrix? Quomodo, quæso te, peccatrix esse meruit, quæ male non vixit? Quomodo, quæso te, peccatrix facta est, quæ peccatrix esse non potuit? An si, « non potuit, » ideo dicis, quia præter carnem non potuit: quomodo ergo meruit esse peccatrix, quo merito in carnem mitteretur; quandoquidem ante carnem non potuit esse peccatrix, unde mali aliquid mereretur?

XII. Noli credere, nec dicere, nec docere, « Infantes antequam baptizentur morte præventos, pervenire posse ad originalium indulgentiam peccatorum, » si vis esse catholicus. Exempla enim quæ te fallunt, vel de latrone qui Dominum est confessus in cruce, vel de fratre sanctæ Perpetuæ Dinocrate, nihil tibi ad hujus erroris sententiam suffragantur. Latro quippe ille¹, quamvis potuerit iudicio divino inter eos deputari, qui martyrii confessione purgantur, tamen etiam utrum non fuerit baptizatus, ignoras. Nam ut omittam quod creditur, aqua simul cum sanguine exilente de latere Domini, juxta confixus potuisse perfundi, atque hujusmodi sanctissimo baptisate dilui: quid si in carcere fuerat baptizatus, quod et postea persecutionis tempore nonnulli clanculo impetrare potuerunt? Quid si et antequam teneretur? Neque enim propterea illi publicæ leges parcere poterant, quantum attinet ad corporis mortem, quoniam divinitus remissionem acceperat peccatorum. Quid si jam baptizatus in latrocinii facinus et crimen incurrerat, et non expers baptismatis, sed tanquam pœnitens accepit scelerum veniam quæ baptizatus admisit? quandoquidem pietas tam fidelis, et Domino in animo

¹ Luc. xxiii, 43.

ejus, et nobis in verbis ejus apparuit. Nam si eos, de quibus non scriptum est utrum fuerint baptizati, sine baptismo de hac vita recessisse contendimus; ipsis calumniamur Apostolis, qui præter apostolum Paulum quando baptizati fuerint ignoramus¹. Sed si ipsos baptizatos esse per hoc nobis innotescere potuit, quod beato Petro Dominus ait: « Qui lotus est, non indiget nisi ut » pedes lavet²: » quid de aliis, de quibus vel tale nihil legimus dictum, de Barnaba, de Timotheo, de Tito, de Sila, de Philemone, de ipsis evangelistis Marco et Luca, de innumerabilibus cæteris: quos absit ut baptizatos esse dubitemus, quamvis non legamus? Dinocrates autem septennis puer, in quibus annis pueri cum baptizantur, jam Symbolum reddunt, et pro se ipsi ad interrogata respondent, cur non tibi visus fuerit baptizatus potuisse ab impio patre ad gentilium sacrilegia revocari, et ob hoc fuisse in pœnis, de quibus sorore orante liberatus est, nescio. Neque enim et ipsum vel nunquam fuisse Christianum, vel catechumenum defunctum fuisse legisti? Quanquam ipsa lecto non sit in eo canone Scripturarum, unde in hujusmodi quæstionibus testimonia proferenda sunt.

XIII. Noli credere, nec dicere, nec docere, « Quos Dominus prædestinavit ad baptismum, prædestinationi ejus eripi posse, et ante defungi quam in eis fuerit quod omnipotens prædestinavit impletum, si vis esse catholicus. Nescio enim quæ hic potestas contra potestatem Dei casibus datur, quibus irruentibus quod ille prædestinavit fieri non sinatur. Hic error quanta errantem voragine impietatis absorbeat, exaggerare non opus est; cum prudentem virum et corrigi paratum breviter admonuisse sufficiat. Tua quippe ista sunt verba: « Habendam dici-

¹ Act. ix, 18. — ² Joan. xiii, 10.

mus, inquis, de infantibus istiusmodi rationem, qui prædestinati baptismo, vitæ præsentis, antequam renascantur in Christo, præveniuntur occiduo. » Ergo-ne prædestinati baptismo, vitæ præsentis, antequam ad eum perveniant, præveniuntur occiduo, et prædestinaret Deus quod futurum non fuisse præscivit, aut hoc futurum non fuisse nescivit, ut ejus aut prædestinatio frustraretur, aut præscientia falleretur? Vides quanta hinc dici possent, nisi quod paulo ante dixi tenerem, ut hinc te breviter admonerem.

XIV. Noli credere, nec dicere, nec docere, « De infantibus, qui priusquam renascantur in Christo, præveniuntur occiduo, scriptum esse: « Raptus est ne malitia mutet » illius intellectum¹, » aut ne fictio decipiat animam ejus, propter hoc properavit de medio iniquitatis illum educere, placita enim erat Deo anima ejus, et consummatus in brevi explevit tempora longa, » si vis esse catholicus. Hoc enim ad illos omnino non pertinet, sed ad eos potius, qui baptizati et pie viventes, diu non permittuntur hic vivere, non annis, sed sapientiæ gratia consummati. Iste vero error, quo putatur hoc de parvulis antequam baptizentur morientibus esse dictum; ipsi sacrosancto lavacro intolerabilem facit injuriam, si parvulus qui baptizatus raptus poterat, propterea prius rapitur, ne malitia mutet illius intellectum, aut ne fictio decipiat animam ejus: quasi in eodem baptismo hæc esse malitia credatur, et fictio qua in pejus mutetur et decipiatur, si non ante rapiatur. Deinde quoniam placita erat Deo anima ejus, properavit de medio iniquitatis illum educere, ita ut nec paululum remoraretur, ut quod in eo prædestinaret, implet: sed contra suam prædestinationem facere maluit, tanquam festinans, ne quod ei placuerat in non baptizato, exter-

¹ Sap. iv, 11.

minaretur in baptismo : tanquam moriturus infans ibi pereat, quo currendum est cum illo ne pereat. Quis ergo hæc verba scripta in libro Sapientiae, de parvulis sine baptismo mortuis dicta esse crederet, diceret, scriberet, recitaret, si ea sicut oportuerat, cogitaret ?

XV. Noli credere, nec dicere, nec docere, « Aliquas mansiones esse extra regnum Dei, quas esse Dominus dixit in domo Patris sui, si vis esse catholicus. Non enim ait, sicut hoc testimonium ipse posuisti : « Multae mansiones sunt apud Patrem meum : » quod si ita dixisset, non alibi essent intelligendae quam in domo Patris ejus : sed aperte ait : « In domo Patris mei mansiones multae sunt ¹. Quis itaque audeat aliquas partes domus Dei separare a regno Dei ; ut cum reges terrae non tantum in domo sua, nec tantum in patria sua, sed longe lateque etiam trans mare regnare inveniantur ; rex qui fecit caelum et terram nec in tota domo sua regnare dicatur ?

XVI. Sed forte dicas omnia quidem pertinere ad Dei regnum, quia regnat in caelis, regnat in terris, in abyssis, in paradiso, in inferno, (ubi enim non regnat, cujus ubique summa potestas est ?) sed aliud esse regnum caelorum, quo fas non est accedere, nisi lavacro regenerationis ablutos, propter Dominicam veram fixamque sententiam ² ; aliud autem esse regnum terrarum, vel aliarum creaturae partium, ubi possunt esse aliquae mansiones domus Dei, quamvis pertinentes ad regnum Dei, non tamen ad regnum caelorum, ubi excellentius et beatius est regnum Dei : ita fieri, ut nec aliquae domus Dei partes atque mansiones a regno Dei nefarie separentur ; et tamen non omnes in regno caelorum mansiones praeparantur ; atque in iis quae in regno caelorum non sunt, possint feliciter habitare, quibus eas etiam non baptizatis Deus dare voluerit ; ut in

¹ Joan. xiv, 2. — ² Id. iii, 5.

regno Dei sint, quamvis in regno caelorum, quia baptizati non sunt, esse non possint.

XVII. Hoc qui dicunt, videntur quidem sibi dicere aliquid, quia Scripturas negligenter attendunt, et quomodo regnum Dei dicatur, unde oramus dicentes : « Veniat regnum tuum ¹, » non intelligunt : quia regnum Dei dicitur, ubi cum illo fidelis familia ejus beate et sempiternae tota regnabit. Nam secundum potestatem quae illi super omnia est, etiam nunc utique regnat. Quid ergo est quod oramus ut veniat, nisi ut cum illo regnare mereamur ? Sub ejus autem potestate etiam illi erunt, qui poena aeterni ignis ardebunt : numquidnam ob hoc etiam ipsos in regno Dei futuros dicturi sumus ? Aliud est enim regni Dei muneribus honorari, aliud regni Dei legibus coerceri. Ut autem tibi manifestissime appareat, non esse regnum caelorum distribuendum baptizatis, et alias partes regni Dei dandas quibus tibi visum est, non baptizatis ; ipsum Dominum audi, qui non ait : Si quis non renatus fuerit ex aqua et Spiritu, non potest intrare in regnum caelorum ; sed non potest, inquit, intrare in regnum Dei. Nam verba ejus de hac re ista sunt ad Nicodemum : « Amen, amen dico tibi, » nisi quis natus fuerit denuo, non potest videre regnum Dei ². » Ecce non hic dixit regnum caelorum, sed Dei. Et cum respondisset Nicodemus atque dixisset, « Quomodo potest homo nasci, cum senex sit ? numquid potest » in ventrem matris suae iterato introire, et nasci ? » Eandem Dominus sententiam planius apertiusque repetens ait, « Amen, amen dico tibi, nisi quis renatus fuerit ex aqua » et Spiritu, non potest introire in regnum Dei. » Ecce nec hic dixit regnum caelorum, sed regnum Dei. Quod enim dixerat, « Nisi quis natus fuerit denuo ; » hoc quid esset exposuit dicens, « Nisi quis renatus fuerit ex aqua et Spiritu. »

¹ Matth. vi, 10. — ² Joan. iii, 3.